

11. İSLAM İKTİSADI ATÖLYESİ

13-15 EKİM 2023, İSTANBUL

SONUÇ BİLDİRGESİ

İLKE Vakfı, toplumsal meselelerle ilgili bilgi, politika ve strateji üreten, karar alıcılara yol gösterecek araştırmalar yapan ve gelecek için gerekli birikimin oluşmasına katkı sağlayan bir sivil toplum kuruluşudur.

İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM) “İslam iktisadı” dūřüncesinin külli bir şekilde inşası için yetkin fikir ve teorilerin üretilmesini teşvik etmeyi ve yeni çalışmalara zemin teşkil etmeyi amaçlamaktadır.

Adres: Aziz Mahmut Hūdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul
Web: ikam.org.tr

İLKE Vakfı, İslami ve insani değerleri yaşatmak ve yaşanmasına vesile olmak amacıyla kurulmuştur.

1980'li yıllarda başlayan yolculuğumuz çeşitli duraklardan sonra İLKE Vakfı'nın kuruluşuyla yeni bir veçhete büründü. Bugüne kadar çok sayıda faydalı organizasyonun kuruluşuna destek verdik. Şimdi de çatımız altında yer alan kuruluşlar ve merkezler ile topluma katkı yapmak üzere faaliyetlerimizi derinleştirmek için çalışıyoruz.

İLKE olarak Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu alanlarda bilgi, politika ve strateji üretmekte, karar alıcılara yol gösterecek araştırmalar yapmakta ve gelecek için gerekli birikimin oluşmasına katkı sağlamak-tayız. Eğitim, iş ahlakı, sivil toplum, hukuk ve yönetim alanlarında şimdiye kadar gerçekleştirdiğimiz çalışmalarla hem kamuda hem de sivil alanda katkılar sağladık.

Her biri alanlarında öncü ve önemli faaliyetler yapan İlmi Etüdler Derneği (İLEM), Yaygın Eğitim ve Kültür Derneği (YEKDER), Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği (İGİAD), İLKE çatısı altında yer almaktadır. Ayrıca vakıf bünyesindeki İslam İktisadi Araştırma Merkezi (İKAM), Eğitim Politikaları Araştırma Merkezi (EPAM), Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar Merkezi (TODAM) ve Sivil Toplum Akademisi (STA) ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerini sürdürmekteyiz. Tüm çalışmalarımızda toplumu tanıma ve anlamayı; sosyal ihtiyaçlardan haberdar olarak iş üretmeyi, çözüm odaklı faaliyetler yapmayı kendimize şiar edindik. Bu bağlamda sadece belli bir topluluğun sorunlarıyla değil tüm insanlığın meseleleriyle ilgileniyoruz. İlkel duruşla yarınlar için daha güçlü hazırlanmanın önemine inanıyoruz...

İslam İktisadi Araştırma Merkezi (İKAM) İslam iktisadi alanında giderek genişleyen talep ve ihtiyacı karşılayabilmek amacıyla İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı çatısı altında kurulmuş bir araştırma merkezidir. Ülkemizde ve dünyada genel olarak İslam iktisadi çalışmaları sınırlı kalmakta ve çalışmaların çeşitlendirilmesi gerekmektedir. İslam iktisadi, önerdiği sistem ve uygulamalarla daha adil bir iktisadi hayat ve bölüşüm sağlama potansiyeline sahiptir. Zira İslam iktisadının çabası ve iddiası inançtan kaynaklanmaktadır ve bu öğretinin Müslümanlara yaptıkları ve söyledikleri bakımından sorumluluklar yüklemektedir. Bu bağlamda, geçmiş birikimlerin ışığında, yeni çalışmalara yoğunlaşarak yetkin araştırmacıların bu alana yönelmesine ihtiyaç duyulmaktadır. İKAM gerçekleştirdiği faaliyetlerle "İslam iktisadi" düşüncesinin külli bir şekilde inşası için yetkin fikir ve teorilerin üretilmesini teşvik etmeyi ve yeni çalışmalara zemin teşkil etmeyi amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda ders/okuma grupları, yoğunlaştırılmış seminerler, araştırma ve ülke raporları, çalışma tebliğleri ve araştırma notları, İslam iktisadi atölyesi serisi, yuvarlak masa toplantıları, konferanslar, İslam iktisadi bibliyografya projesi, İslam iktisadi temel eğitim programı İKAM'ın gerçekleştirdiği faaliyetler arasındadır. Kurmuş olduğu İktisat Yayınları ile yayın alanında da faaliyetlerine devam eden İKAM, verdiği İslam İktisadi ödülleri ile de bu alana emek veren araştırmacı ve kurumları da teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

İSLAM İKTİSADI ATÖLYESİ HAKKINDA

İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM), İslam iktisadının geniş kitlelere ulaşması, akademik alanda daha fazla tartışılması ve politika yapıcılarına alternatif çözümler sunulması amacıyla İslam İktisadı Atölyeleri düzenlemeye başlamıştır. 2013 yılında başlayan ve hem yurt içinde hem de yurt dışında büyük ilgi gören atölyeler her yıl farklı bir tema ile düzenlenmektedir. İslam İktisadı İKAM'ın alana sağladığı katkıların somut bir örneğidir. Her yıl belirlenen bir kavram etrafında, konunun uzmanı araştırmacılar tarafından farklı açılardan derinlemesine ele alınmasına olanak tanınmaktadır. Dünyanın çeşitli ülkelerinden uzmanlarla ortak bir platform sağlayarak önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Atölye çalışmalarının hedefi, İslam iktisadı alanındaki çalışmaların geliştirilmesidir. Bu atölyeler aracılığıyla, İslam iktisadının çeşitli yönleri ele alınarak gelecekteki çalışmalar için bir çerçeve oluşturulması amaçlanmaktadır. Atölyeler aracılığıyla dünyanın ihtiyaç duyduğu konular üzerinde tartışmak ve gündem oluşturmak hedeflenmektedir. Bu çerçevede atölyeler, ilerleyen dönemde de tartışmaları sürdürmeyi ve dünya gündemine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

2013 ♦ **IEW 1**
Temel Kavram ve Fikirler
İstanbul Greenpark Otel

2014 ♦ **IEW 2**
İslam İktisadı ve Piyasa
İstanbul Şehir Üniversitesi

2015 ♦ **IEW 3**
İslam İktisadı ve Emek
İstanbul Ticaret Üniversitesi

2016 ♦ **IEW 4**
İslam İktisadı
Perspektifinden Sosyal Adalet
İstanbul Üniversitesi

2017 ♦ **IEW 5**
İslam İktisadı
Perspektifinden Faiz
Sakarya Üniversitesi

2018 ♦ **IEW 5**
İslam İktisadı
Metodolojisi
İstanbul Üniversitesi

2019 ♦ **IEW 7**
İslam İktisadı'nda Para
Marmara Üniversitesi

2020 ♦ **IEW 8**
İslam İktisadının Kurumları
Online

2021 ♦ **IEW 9**
Kalkınma ve Az Gelişmişlik
Sorunsalı
İstanbul Ticaret Üniversitesi

2022 ♦ **IEW 10**
İktisadi Krizler ve İslam İktisadı
İstanbul Üniversitesi

2023 ♦ **IEW 11**
İslam İktisadı
ve Çevre
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

11. İSLAM İKTİSADI ATÖLYESİ

Türkiye, Mısır, Malezya, İngiltere, Pakistan, ABD, Katar, Cezayir, Suudi Arabistan, Güney Afrika, Endonezya, İran, İtalya, Bangladeş, Kanada gibi birçok ülkeden İslam İktisadı alanında çalışmalar yapmış olan akademisyenlerin katılımıyla gerçekleşmiş olan atölye; farklı çalışmaların paylaşılmasına ve tartışılmasına vesile olmuştur. Her atölyenin sonunda, tebliğlerden ve tartışmalardan çıkan tespit ve öneriler bir sonuç bildirgesi ile kamuoyuna ilan edilmektedir.

İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM) tarafından 13-15 Ekim 2023 tarihinde gerçekleştirilen 11. İslam İktisadı Atölyesi'nde çevresel krizler konusu ele alınmıştır. Türkiye başta olmak üzere, Endonezya, Katar, Malezya, Pakistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerden bilim insanlarının katıldığı iki günlük atölyede çevresel krizlerin sebeplerine ve bu krizler ile mücadele etmenin yollarına ve İslam iktisadı ve finansının sunabileceklerine ilişkin sunumlar yapılmıştır.

Sanayi Devrimi ile başlayan, özellikle II. Dünya Savaşı sonrası ciddi bir şekilde gündemimize yerleşen endüstriyel üretim ve tüketim mekanizması ve bunun yanı sıra ne pahasına olursa olsun iktisadi büyüme düşüncesi gün geçtikçe daha geniş coğrafyalara yayılmıştır. Özellikle Kuzey Yarımküre başta olmak üzere iktisadi büyüme ve küresel tüketim alışkanlığı doğal kaynakların sorumsuzca kullanılmasına neden olmuştur. Küresel tüketim alışkanlıkları, doğal kaynakların yanı sıra toplumsal, iktisadi ve siyasi dengelerin ve yapıların bozulmasına da yol açmıştır. Ekonomik, toplumsal ve ekolojik bir kriz olarak tanımlayabileceğimiz bu kriz, ekolojik kıtlık, yoksulluk, gelir eşitsizliği, enerji, atık ve arazi sorunları, bulaşıcı hastalıklar ve çok daha büyük bir kriz olarak doğal kaynak savaşlarının yaşanma riskini ciddi düzeyde arttırmaktadır. Bu riskler neticesinde yeşil ekonomi çalışmalarının önemi ortaya çıkmıştır. Yeşil ekonomi, sorumlu tüm kişilere endüstriyel üretim-tüketim alışkanlıklarının, insanların birbiriyle ve gezegen ile kurduğu ilişkinin dönüşmesi gerektiğine dair makro bir anlayış kazandırmaktadır. Bu küresel krizin, çeşitli reform ve düzenlemeler ile çözülemeyeceği aşikârdır. Bu nedenle çevre odaklı yeni bir yaklaşımın bütün boyutları ile tasarlanıp uygulanması gerekmektedir.

Mevcut sorunlar ve gereklilikler neticesinde adil bir dünya ve bereketli bir iktisat anlayışına duyulan ihtiyaç derinden hissedilmektedir. Bu ihtiyaçlar ve gereklilikler doğrultusunda İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı bünyesinde faaliyet gösteren İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM), 11. İslam İktisadı Atölyesi'ni "İslam İktisadı ve Çevre" başlığında gerçekleştirmiştir. İKAM, "İslam İktisadı ve Çevre" konusunu kapsamlı bir şekilde ele alarak kavramsal, teorik ve pratik önerilerin uzmanlarca tartışılması ve analiz edilmesiyle nitelikli birikimler elde etmeyi hedeflemektedir. Atölye kapsamında aşağıdaki konular ele alındı ve kamuoyu ile paylaşılmasına karar verilmiştir:

Sürdürülebilirlik Krizinin Kökeni: Büyüme Merkezli Ekonomi Modelinin Sorgulanması

Ana akım ekonomi ve özellikle de mevcut büyüme merkezli ekonomik model, günümüzde karşılaşılan birçok krizle birlikte çevresel krizlerin de bizzat kaynağıdır. Zira bu tür bir ekonomik model, salt kâr ve üretim maksimizasyonunu ve tüketim toplumu oluşturmayı hedeflemekte ve bu sürecin getireceği olumsuz sonuçları göz ardı etmektedir. Bu ise zaman içerisinde önemli

sorunlara yol açarak dünyanın yaşanabilir bir yer olma özelliğine darbe vurmaktadır. Bu nedenle dünyada hâkim olan bu ekonomik modelin ciddi bir şekilde sorgulanması gerekmektedir.

Liberal Ekonomide Dönüşüm: Linear Büyüme Anlayışından Sürdürülebilirlik İdealine Yolculuk

Liberal ekonominin linear anlayışı doğrultusunda, ekonomik büyüme için kaynakların aşırı tüketimi gerçekleşmektedir. 2008-9 finansal krizi sonrasında, birçok iktisatçı sorunların konvansiyonel sistemde yer alan linear anlayıştan kaynaklandığını kabul etmiştir. Böylece ekonomistler daha sürdürülebilir bir ekonomik ve finansal sistem arayışlarına daha pozitif yaklaşıma başlamışlardır. İnsanlara onurlu bir yaşam sağlayacak ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını gözeterek şekilde faaliyet gösterilmesi gerektiği fikri, özellikle son otuz yılda yaygınlaşmıştır. Bu anlayış, gelir ve servet eşitsizliği, yoksulluk, yolsuzluk, iklim değişikliği ve biyoçeşitliliğin azalması gibi temel sorunların çözümüne yönelik tedbirlerin alınmasına neden olan sürdürülebilirlik kavramının oluşturulmasına ve yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur.

Küresel Endişe ve Sürdürülebilirlik: Birleşmiş Milletler Hedefleri Işığında

İnsan eylemlerinin çevre üzerindeki etkisine ilişkin küresel endişenin bir sonucu olarak, sürdürülebilirlik fikri ciddi bir ilgi görmüş ve bu doğrultuda, Birleşmiş Milletler'in (BM) sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda birçok yayın ve çalışma yapılmıştır.

“

İslam iktisadı ve finansı, sahip olduğu araç ve kurumlar ile çevresel krizlerle mücadelede tüm insanlığa önemli imkânlar sunmaktadır.

”

ketleri önleyen döngüsel bir anlayışa dayanmaktadır. Prensipten olarak, İslam ekonomisi kurallarına uyum zaten anlaşılmalı ve otomatik olarak Çevresel, Sosyal, Yönetişim'e (ÇSY) uyumu da içermelidir ve bu nedenle İslami endekse dâhil edilen firma ve projelerin ÇSY endekslerine de dâhil edilmesi beklenmektedir. Ancak, İslam ekonomisi kurallarına uygunluk hususu, ÇSY ilkeleriyle hiçbir ilgisi yokmuş gibi uygulanmaktadır.

Doğal Düzen ve Girişimcilik: Ekonomik Dinamizmin Sürdürülebilir Yolu

Doğal düzen, insanoğlu tarafından ihlal edilmediği sürece, tasarımları gereği dinamik bir denge içindedir. Doğal düzende israf yoktur. Bununla birlikte, kendi içinde dengelidir, rejeneratif ve yeniden dağıtıcıdır. Dolayısıyla, girişimciler bu doğal düzenin ve onun kritikliğinin farkında olmalıdır. Aksi takdirde, ekonominin toplum ve ekolojik çevre için olumsuz dışsallıkları kaçınılmaz hâle gelmektedir. Dolayısıyla, girişimciler pozitif dışsallıkları maksimize etmeli ve negatif dışsallıkları minimize etmelidir ki dinamik dengenin geliştirilmesine katkıda bulunabilsinler.

Liberal Ekonomi: Üretim Artışı ve Mutluluk Dengesi - Sorunlar ve Çözüm Arayışları

Liberal ekonominin vizyonu, teknoloji aracılığıyla üretimin artırılması ve bu ürünlerin insanlar tarafından tüketilmesi yoluyla toplumun mutluluk düzeyinin yükseltilmesi olsa da bu vizyonun üretim artırımı tarafındaki başarısı, insan mutluluğunu artırma tarafında gerçekleşmemiştir. Bu bağlamda 4 ana sorun öne çıkmaktadır: çevre sorunları, gelir dağılımı, gelecek nesillerin haklarının da tüketildiği kaynakların aşırı kullanımı ve biyoçeşitliliğin azalması.

Finansal Raporlamadan Öte: Kurumların Çevresel, Sosyal ve Yönetişim Sorumluluğu

Kurumların finansal raporlamanın yanı sıra, çevresel, sosyal ve yönetişim ilke ve kurallarını da raporlamaları gerekmektedir.

İslam Ekonomisi: Kapsayıcı Kalkınma ve Sürdürülebilir Çevre Anlayışı

Kapitalist ve sosyalist anlayış ve uygulamaların aksine İslam ekonomisi, Makâsıdü'ş-Şeria'da ortaya konulduğu üzere, herkes için kapsamlı bir kalkınma ve çevrenin sürdürülebilir bir şekilde korunmasını sağlayacak bir ekonomik ekosisteme yönlendirmektedir. İslam ekonomisi, kaynakların tükenmesini ve çevresel felaketleri önleyen döngüsel bir anlayışa dayanmaktadır.

Döngüsel Ekonomi: 10R İlkesi ve Çevresel Hedefler - Zorluklar ve Çözüm Yolları

Döngüsel ekonomi, çevre sorunlarının daha da kötüye gitmesine karşı bir çözüm olabilir. Bu bağlamda, Cramer'in 10R ilkesi (reddet, azalt, yenile, yeniden tasarla, yeniden kullan, yenile, yeniden üret, yeniden kullan, geri dönüştür, geri kazan) uygulanabilir. Ancak, özellikle reddetme ve azaltma ilkelerinin uygulanmasında pek başarılı olunduğu söylenemez. Örneğin, döngüsel ekonominin yasaların bir parçası haline getirildiği Avrupa Birliği ülkelerinde veya diğerlerinde, son yıllarda tüketim seviyeleri düşmemektedir. Dolayısıyla, reddetme ve yeniden kullanma kavramları yeniden canlandırılmadığı sürece, 10R'nin diğer adımları ulaşılmak istenen çevresel hedeflere erişmede yetersiz kalacak gibi görünmektedir. Örneğin, AB'de üretilen ve geri dönüştürülen plastik ambalaj atıkları artış eğilimindedir. Dolayısıyla tüketim paradigmamızda büyük bir değişiklik olmadan sadece teknoloji ve yasalara güvenerek çevre sorunlarını tersine çevirmek mümkün değildir. Bu aynı zamanda eşitsiz gelir dağılımı, kaynakların aşırı kullanımı ve biyoçeşitlilik kaybının da anahtarıdır. Geri dönüşüm çok önemli olsa da doğayı yaratılış biçimiyle dengeye getirmek için yeterli değildir.

Döngüsel Ekonomide Girişimcilik: Fırsatlar ve İş Modelleri

Girişimcilik faaliyetleri açısından; döngüsel endüstriye dayalı ekonomik faaliyetler, döngüsel işletmeler, döngüsel teknolojiler, döngüsel finansal hizmetler ve yönetim sistemleri gibi pek çok fırsat bulunmaktadır.

Liberal ve İslam Ekonomileri: İhtiyaçlar, Kaynaklar ve İsraf Kavramı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Bakış

Liberal ekonomi, ihtiyacı sınırsız olarak tanımlar, sınırlı kaynaklarla sınırsız ihtiyaçların nasıl karşılanacağı problemi ile uğraşır. Ancak İslam ekonomisine göre ihtiyaçlar sınırlı, kaynaklar sınırlı ve istekler ise sınırsızdır. Bu anlayış, israf olgusunu temel bir zemine oturtmakta, istekler ile ihtiyaçların net bir şekilde ayrıştırılmasının zeminini teşkil etmektedir.

“

İslam iktisadı çevresel krizlere çözüm sunuyor.

”

Atık ve Gelir: Gıda İsrafının Ekonomik ve Çevresel Etkileri

Atık üretimi ile gelir düzeyi arasında pozitif bir korelasyon vardır. Her yıl 1,3 milyar ton gıdayı kaybedilmekte ve israf edilmektedir ki bu da 3 milyar insanı beslemeye yetecek bir miktardır. Gıda kayıpları ve israfı sanayileşmiş ülkelerde yaklaşık 680 milyar USD, gelişmekte olan ülkelerde ise 310 milyar USD tutarındadır. Sanayileşmiş ve gelişmekte olan ülkeler kabaca aynı miktarlarda gıdayı - sırasıyla 670 ve 630 milyon ton - israf etmektedir. Bununla birlikte, gelişmekte olan ülkelerin nüfusu, gelişmiş ülkelerinin nüfusunun 5 katıdır. Yıllık sera gazı emisyonlarının tahmini %8'i,

kaybolan ya da israf edilen gıdaların üretilmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Çin'den daha büyük bir alan ve dünya tatlı su kaynaklarının %25'i hiç yenmeyen gıdaları yetiştirmek için kullanılmaktadır. Çözüm, ihtiyacınızdan fazlasını üretmemektir.

Yeşil Finans: Sürdürülebilirlik ve Sosyal Sorumluluk Perspektifinden Finansın Geleceği

Sürdürülebilirlik ve finansın kesişimi, sermayenin çevre dostu ve sosyal sorumluluk sahibi projelere yönlendirilmesine odaklanan "yeşil finans" inovasyonunu doğurmuştur.

İslam İktisadı ve Sürdürülebilirlik: Reel Ticaret ve Alternatif Ekonomik Modeller

Çevresel krizler karşısında İslam iktisadının ticari ve sosyal finans kurumlarının, kâr-zarar ortaklığını ve ticaret prensibini merkeze alan gerçek ticaret işlemlerinin kullanılması, sürekli krizlerle sınıanan neoliberal ekonomik yaklaşıma karşı güçlü alternatifler sunmaktadır. Bu bağlamda mevcut ekonomik krizlerden kurtulmanın temel yolu olarak reel iktisadi işlemlerle birlikte ekolojik, çevresel ve toplumsal sorunların göz önünde bulundurulması ve sürdürülebilir ekonomik önlemlerin alınması kaçınılmazdır. Zira bu tür bir ekonomik model, salt kâr ve üretim maksimizasyonu ve tüketim toplumu oluşturmayı hedeflemekte ve bu sürecin getireceği olumsuz sonuçları göz ardı etmektedir. Bu ise zaman içerisinde önemli sorunlara yol açarak, dünyanın yaşanabilir bir yer olma özelliğine darbe vurmaktadır. Bu nedenle dünyada hâkim olan bu ekonomik modelin ciddi bir şekilde sorgulanması gerekmektedir.

Sonuç

13-15 Ekim 2023 tarihleri arasında gerçekleşen 11. İslam İktisadı Atölyesi, çevresel krizlerin karmaşıklığını ve bu krizlere İslam iktisadı ve finansının sunduğu potansiyel çözümleri ele almıştır. Türkiye, Endonezya, Katar, Malezya, Pakistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden gelen bilim insanlarının katılımıyla gerçekleşen atölye, çevresel krizlerin kökenlerine ve bu krizlerle mücadele etmenin yollarına odaklanmıştır.

Sempozyum boyunca sunulan bildirimlerde, günümüzün büyüme merkezli ekonomik modelinin sorgulanması, sürdürülebilirlik idealine doğru dönüşüm, Birleşmiş Milletler'in sürdürülebilir kalkınma hedefleri ışığında küresel endişeler, finansal raporlamadan öte kurumların çevresel sorumluluğu gibi kapsamlı konular ele alınmıştır.

İslam iktisadının çevresel krizlere sunduğu çözüm önerileri arasında; israf kavramının ele alınması, reel ticaretin ve alternatif ekonomik modellerin güçlü alternatifler olarak öne çıkması, çevreye duyarlı işlemler üzerine odaklanan yeşil finansın yükselişi gibi önemli noktalar öne çıkmıştır. Ayrıca, liberal ekonominin göz ardı ettiği noktalara değinilerek İslam iktisadının çevre ve sosyal sorumluluk perspektifinden bakarak finansal sistemde yeşil finansın inovasyonunu doğurduğu belirtilmiştir.

Sempozyumda, İslam iktisadının sürdürülebilirlik krizine alternatif çözümler sunduğunu gösterdi ve büyüme merkezli ekonomik modelin sorgulanması gerektiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda, sürdürülebilir bir gelecek ve çevre için yeni bir paradigmanın geliştirilmesi, ekonomik, sosyal ve çevresel unsurların birlikte ele alınmasını gerektirmektedir.

Sonuç olarak, İslam iktisadının çevresel krizler karşısında çözüm sunan potansiyeli olduğu ve çevresel krizlerin aşılmasında İslam iktisadı ve finansının kurum ve araçlarının önemi vurgulanmış ve sürdürülebilirlik adına yeni bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

İLKE
ilim kültür eğitim vakfı

ikam
İSLAM İKTİSADI ARAŞTIRMA MERKEZİ

A: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul

P: +90 216 532 63 70 **Email:** info@ikam.org.tr **Web:** ikam.org.tr